

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(O

Osztályozás

Tárgy

Hely

Idő

Személy

A királyi Vár árván maradt dolgozósobájában...

**A Kormányzó Ur vasárnap sötét tett a gödöllői parkban
Beszélgetés vitéz Horthy István környezetének tagjaival**

A budai Várban a Szent György-tértől a várudvar felé vezető útvonalon a lámpaoszlopokat hosszú fekete zászlók takarják. Vasárnap kora reggeltől folyvást nagyobbodó embertömeg állt a járdán: budapestiek, vidékiek a Kormányzó Ur érkezését várták csendben, szótlanul, kalaplevéve. A kormányzósági főbejárat lépcsőházában — ott, ahol néhai vitéz Horthy István is ki-bejárt — aranyos szélű kerekasztalon fekszenek a részvéltárogatók iveri. Az egyik a Főméltósági Párnak, a másikon a fiatal özvegynek részvéltárogatói jegyzik fel nevüket.

Állami életünk legfőbb vezetői, főurak, magasrangú katonatisztek, külföldi diplomaták jönnek, hogy aláírják az ívet. Kévéssel 12 óra előtt falusi gazdaember nyitja ki az előcsarnokba vezető óriási ajtót. Bekötött fejű asszony követi. Szemlélatomást félve, meghatottan lépik át a kormányzóság küszöbét.

— Tessék már megmondani, hogy jó helyen járunk-e... a kondoleáló ívet szeretnénk mi is aláírni — mondja a gazda a szolgálatvezető testőrtiszthelyettesnek.

— Jász kun-Szolnok megyéből jötünk — folytatja. Azután bemutatkozik, majd előadja, hogy a világháborúban a jász kun huszárezrednél törzserőmesterként szolgált, ebben a minőségében 1926 augusztus 12-én ő fogadta az ezredirodában az önkéntesi szolgálatra jelentkező Horthy Istvánt. A Kormányzó Ur fia később Szolnokon megszállásával tüntette ki a derék magyar gazdát. Most a gyászír itt érte őket a fővárosban, ahová eredetileg — ünnepelni jöttek.

A Kormányzóhelyettes lakosztálya

Bent a palotában mély csend honol. Az emberek szinte lábujjhegyen járnak. A földszinten, a nagy lépcsőháztól balra, a királyi Várnak a várkertre, illetve a Gellért-hegyre néző szárnyán, a középső legnagyobb ajtó előtt most nem állnak őrségen daltás természetű palatoőrök. Itt voltak a Kormányzóhelyettes Ur hivatalos helyiségei. Tudvalevő, hogy a Főméltósági Pár a királyi Várnak a Palota-térre néző szárnyán lakik. Ugyancsak az első emeleten van a kormányzói dolgozósoba. A második emeleten, a

négyszobás saroklakást vitéz Horthy István és felesége foglalta el. A tágas nappali, az ebédlő, a hálósoba ablakából a most megnyitott százszinű tabáni szökökútra látni, míg a kis István gyermekszobájának ablakai a várkertre nyílnak.

A gyermekszoba alatt, a földszinten, háromablakos nagy szobában dolgozott a Kormányzóhelyettes Ur. A dolgozósoba tulajdonképpen egy önálló lakosztálynak egyik terme. Ebben a lakosztályban szállásolták el annakidején Miklós osztrák szövetségi elnököt, majd biboros korában XII. Pius pápát, később pedig az olasz császári és királyi párt. A lakosztály szobáit egy izben azóta is igénybe vették... vitéz Horthy István dolgozója melletti kisebb szobában ravatalozták fel 1940-ben gróf Károlyi Gyuláné Horthy Paulette holttestét. Itt térdepelt órák hosszában a koporsó mellett a Főméltósági Aszszony.

A dolgozósobába Little István titkár szobáján át, amely egyben a kihallgatásra várakozók szobája is volt, vezet az út. A titkár szobájából előbb Rohonczi Imre főhadnagy-parancsőtisztnek, majd pedig Eszláry István kormányfőtanácsosnak, a titkári hivatal főnökének szobája nyílik. Azután a titkári hivatal többi helyiségei következnek.

Az árván maradt dolgozósobájában...

A Kormányzóhelyettes dolgozósobájában az íróasztal mellé állított asztalkán négy telefonkészülék pihen. Az íróasztal mögött a falon édesapja képmása. A sarokban bronzból készült sas. Odább Nadler, Telepy festményei, a dolgozósoba aranyos szalongarnitúrája mögött hatalmas méretű Munkácsy-kép. A szoba három óriás ablaka a várkertre nyílik. Ha vitéz Horthy István ezeket az ablakokat kinyitotta, leszólhatott az ablakok alatt játszadozó kisfiához.

Mialatt az árván maradt dolgozósobában állók, ismételten nyílik a szomszédos titkári szoba ajtaja. A királyi Vár postahivatalából hozzák az özvegy címére érkezett sürgönyöket.

— Már eddig is rengeteg részvételtávirat érkezett — hallom a felvilágosítást. — Hitler Adolf vezér és cancellár, XII. Pius pápa őszentsége, Boris bolgár király, Ribbentrop német és Ciano olasz külügyminiszter és nagyon sok külföldi előkelőség táviratozott. Vármegyéink, városaink, közintézményeink, továbbá társadalmi egyesületek, közeli és távoli ismerősök, sőt nagyon sokan olyanok is táviratban fejezik ki részvétüket, akiket az özvegy személy szerint nem ismer. Egyik-másik távirat szövege rendkívül megható.

Little István mellett áll a nagy dolgozósoba közepén. Mindkettőnk tekintete a szoba sarkában elhelyezett óriási sásra vetődik. Mintha ez a

bronzmadár szétterjesztett szárnyaival éppen repülni készülne . . .

— A megboldogult Főméltósága Ur nagyon szerette ezt a bronzszobrát — mondta a titkár. — Sokban hasonlított a szárnyaló sashoz. Nagyon szeretett repülni. Imádtá a gyorsaságot. Ha mennünk kellett valahová, pillanatnyi pontossággal megjelent, de úgy jött le a lépcsőn, hogy néha négy-öt-hat lépcsőfokot is átugrott. Ameddig lehetett és ahol csak tehetette, bizony százas tempóval vezette autóját. Ha repülőgéphe ülhetett, felragyogott a szeme.

— A repülésben rendkívül nagy öröme tellett. Mielőtt a harctérre ment, a szolnoki repülőtéren szemgyulladást kapott. Rádásul fogfájás is gyötörte. Türelmetlenül várta gyógyulását, folyvást attól félt, hogy a szemészfőorvos egyidőre eltiltja a repüléstől. Voltak órák, amikor a bal szemével szinte duplán látott mindent, de még ezekben a fájdalmas perceiben sem tágitott attól, hogy vadász-osztálya kötelékében az előírt időben kimenjen a harctérre.

A bravuros repülő

Vitéz Horthy István katonai szolgálatára terelődött a szó. A Kormányzó Ur idősebbik fia 1926 augusztus 12-én a huszárokhoz vonult be, de önkéntesi évét a légi haderőnél szolgált le. A Kormányzó Ur már akkor büszke volt arra, hogy fia a legkorszerűbb fegyvernem nehéz mesterségét sajátítja el és így bizonyosságot tesz férfias erényeiről. Vitéz Horthy István 1926 október 12-én lett címzetes tizedes, 1929 október 1-én emléklapos repülőhadnagy, tíz évvel később: 1939 január 1-én pedig tartalékos főhadnagy. Kormányzóhelyettség történt megválasztásáig a tartalékos tisztek állományába tartozott, azóta pedig tényleges katonai szolgálatot teljesít.

— Minden áldozatra kész volt, ha arról volt szó, hogy repülnie kell. Mostani harctéri szolgálata előtt a Kormányzó Ur például azt kívánta tőle, hogy szokják le a dohányzásról . . . Ilyen parancsot kevés dohányos ember tud követni. Vitéz Horthy István június közepe óta egyetlen cigarettát sem szívott el. A harctéren közvetlen feljebbvalója: *vitéz Csukás Kálmán* repülő őrnagy ismételten óvta a mérész repülésektől . . . Valósággal fékezni kellett, ha veszedelmes hadított végrehajtásáról volt szó.

Beszélgetésünk egy pillanatra megakad, eszünkbe jut, hogy *vitéz nagybányai Horthy Istvánt* 1927-ben, a szombathelyi repülőgépvezetőiskolában az iskola akkori parancsnoka, Kenese Waldemár, a későbbi altábornagy és légierő-parancsnok, majd 1928-ban, a szegedi katonai pilótaiskolában vitéz Hány László ezredes, megbüntette azért, mert egyes gyakorlatokat a levegőben olyan vakmerően hajtott végre, hogy a szakértőknek égneek állt a hajuk. Mikor — mint egy másfél évtized előtt — a mátyásföldi repülőtéren a goriziai olasz repülőezred kilenc pilótája nyaktörő légi bravurokkal bámulatba ejtette a repülőtéren egybegyűlt közönséget, vitéz Horthy István is felszállt a magasba és szinte ráduplázott az eddigi látottakra.

A Parlamentben állítják fel a ravatalt

A királyi Várból a miniszterelnökségre sietek. Áttöröm magamat a tömegben, amely vasárnap délből ellepi a várudvar felé vezető utvonalat. A Sándor-palotában a második emeleten bárcehi Bérczy István titkos tanácsos, államtitkár „vezérkarával” tanácskozik. A temetés részleteit beszél meg. Az igazságügyminiszter ötagu bizottság élén gépkocsin megy Kassára, hogy a kormány nevében vitéz Horthy István hült tetemét fogadhasssa. A Magyarország nagy halottját hozó vonatot Kassa és Budapest között a nagyobb állomásokon katonai gyászpompával fogadják. Kezdetben úgy volt, hogy a koporsót hozó különvonat a Keleti pályaudvarra vezető kassai vonalról letér és az úgynevezett „királyvágányon” a Nyugati pályaudvarra fut be. A Nyugati pályaudvarnak a délutáni órákban — éppen most, Szent István-hétében — olyan nagy forgalma van, hogy a gyászszertartást csak nagy közekedési nehézségek leküzdésével lehetett volna a Nyugati pályaudvaron megrendezni. Miután pedig Kenderesre csütörtökön úgy is a Nyugati pályaudvarról indul a koporsót szállító Turán-vonat, a kormány úgy határozott, hogy a Kassa felől érkező katonai gyászvonat a Ferencvárosi és a Kelenföldi pályaudvarok érintésével a Déli pályaudvarra fusson be.

A ravatalt az ország ház kupolacsarnokában állítják fel, így onnan lesz a temetés is. A temetés egyetlen gyász-

szónoka Ravasz László dunamelléki református püspök lesz.

Pár perccel később újból a királyi Várban vitéz nagybányai Horthy István dolgozószobájában állók.

A nyitott ablakon át dobpergés hallatszik a szobába. A várudvaron ütemes lépéssel a koronaőrök vonulnak át. A dolgozószoba ablakán át kinéznek a várkertre. A park elkerített részében már egy lelket sem látni.

K. E.